

ROZGRZESZAĆ (27) *vb impf*

rozgrzeszać (27), [**rozdrzeszać**].

Teksty nie oznaczają ó oraz é; o prawdopodobnie jasne (tak w roz-); a jasne.

inf rozgrzeszać (6). ◇ *praes 1 sg* rozgrzeszãm (3). ◇ *3 sg* rozgrzeszã (9). ◇ *2 pl* rozgrzeszãcie (1). ◇ *3 pl* rozgrzeszają (4). ◇ *con 3 sg m by* rozgrzeszãł (1). ◇ *3 pl m pers by* rozgrzeszali (1). ◇ *part praes act* rozgrzeszając (2).

Sł stp: rozdrzeszać, rozrzeszać, Cn notuje, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów) s.v. rozgrzeszyć.

1. *Darować, przebaczać winy* (25) :

[*rozdrzeszać co*: I ktori bog gest, iako ty, panye, [...] Abowym dobrowolnye mylossierny gest a ssam nawraczasz, y lutoscz myey nadnamy, y rozdrzessas złosci nasse *SprChęd* 151.]

a. *Odpuszcząć grzechy, udzielając rozgrzeszenia (w religii chrześcijańskiej); dimittere a. remittere peccata Cn [w tym: kogo (19)] (24)* : O tych nicz nietrzymam/ ktorzy niechczã rozgrzełzã lvdzi/ wedłvg rozkazania/ á łłowa bożego/ ale im za grzechy każã dołic czyniç *SeklWyzn* c4v, c4 [2 r.]; *KrowObr* 159v; *GrzegRóżn* B4v *marg*; Bo iáko choç Pan Chriřtus kãżdy Sákrãment nietylko vřtãwił/ ále y łam podawa: (ábowiem on iest ktory krzçi/ y ktory rozgrzełza) á wřzãkże też ludzie pozwierchniemi łługãmi Sákrãmentow pořtãnowił *WujJud* 124, 224 *marg*, *Mm5v*; A tãk wřzyłcy prawdziwi Biřkupi á Pãřterze w Kořciele Powřzechnym porzãdnie tych klucżow vřzywãiã/ y rozgrzełzãiã ludzie/ gdy Ewãngeliã Chryřtułowã y w niey odpuřzczenie grzechow wiernym wřzyłtkim wobec/ y kãżdemu z ofobnã podawãiã y wyřwiãdczãiã. *WujJudConf* 88v; *SkarJedn* 339; Bo Křiãdz mowi *pax tecum*, gdy kogo bierzmuie: [...] Rozgrzełza y chorego/ niebo obiecuie *CzechEp* 363.

rozgrzeszać na co (1): Papięż řwych rozgrzełza nã mordy. *CzechEp* 29 *marg*.

rozgrzeszać czym [zwykle: *mocã*] (5): A choç nas kaplan łługa kořcielny rozgrełła [!] nie swoiã mocã/ bo tego niemoże vczyniç/ ale mocã Bożã zrořkazania bożego *SeklKat* T2v; Ktemu řwiietych wřpomozenie Bãdz grzechow twřch odpuřczenie. A ia tem řeropem tuffę Vřdrowicz czyãlo y dułfę. Bo tam łã y zyõla ktemu Czo pomagãiã choremu. A ktemu czie iuż rořgrzełlam Takã mocã iãkã łam mam *RejKup* k8v, n2; A przeto [*papięż*] gdy kãpłãńłkim vrzędem zãklina/ rozgrzełła/ řwyęcenye dawa albo byerze/ vřtãwya/ vřtãwy kãzi [...] wtym wřłlyłtkim czyni mocã tego łłowã: Cokolwyek rozwyãżelř. [...] *KromRozm I* I3; *KrowObr* 159v.

rozgrzeszać w czym [= z czego] (1): ábo gdyby łam [*ksiãdz kanonik*] nie mogł dla kãpłãńłtwã řwego ábo duchowieńłtwã/ tego rękomã řwymi wykonaç [*tj. łżyć, przeřladowaç i mordowaç heretyków*]/ tedy [*mniema, iř mu się godzi*] to przez inřze czyniç/ onych pobudzãiã/ y onych w tym rozgrzełzãiã *CzechEp* 15.

W połãczeniach szeregowych (3): *KromRozm I* I3; Bo przedřye źli á grzełłni ludźye poki w kořcyele trwayã/ łkuteczne y pożyteczne krzçiç/ rozgrzełłãć ćyãłem bożym y innymi řwyãtołcyãmi łłãfowãć/ cudã czyniç/ prorokowãć y ine vrzędy kořcyelne řprãwowaç mogã. *KromRozm III* D3; *RejPosRozpr* b4.

[*W przeciwwstawieniu: »rozgrzeszać ... potępiãć«: GilKat* 269 (*Linde* s.v. *rozgrzeszyć*) cf »rozwięzowaç, rozgrzeszać«.]

Zwrot: »rozgrzeszać od grzechow« [szyk zmienny] (2): Mocą Bogá [...] y mocą moią kápłánską/ mnie od Bogá niegodnemu dáńą/ rozgrzelzam cię od wżyfłkich grzechow przedemną łpowiedanych y łkrułzonych. *KrowObr* 159v; Przy śmierce może káždy kápłan od wżech grzechow y od Kłátwy rozgrzelzác. *KuczKat* 215 marg.

Szeregi: »absolwować, rozgrzeszać« (1): [umarły, który nie odpuścił bliźniemu swemu, jest potępiony] chociażby go y przy śmierce y po śmierce nie tylko ksiądz ktory/ ále y wżyfcy Papiężowie ábsolwowali/ rozgrzelzáli zá pieniądze [...] rozwiázanego kánonizowali *CzechEp* 78.

»rozgrzeszać a sumnienie rozwiézować« (1): ale to maią czinić [kapłani] co pan Bog ym przikazał/ wierzące á grzelzić przelłaiące rozgrzelzac á ych sumnienie rozwiézowac *SeklKat* X2.

[»rozwiézować, rozgrzeszać«: Spráwuie to Pan Bog przez Kołcioł łwoy łwięty/ ktoremu dał klucze/ áby tych ktorzyby byli łpołobni do odpufłczenia grzechow rozwiézował/ rozgrzelzál: a ktorzy niegodni áby zwiézował/ potępiał. *GilKat* 269 (*Linde s.v. rozgrzeszyć*).]

W przen (1) : iż ty rzeczy [spowiedź, pokuta, olejem pomazanie] pożyteczne łą zbáwieniu/ [...] zwłálzczá pokuthá/ kthora po krćie człowieká w grzechy wpádáiącego rozgrzelza. *BielKron* 236.

b. *Udzielać dyspensy* [kogo] (1) : ktory [papież] [...] rozgrzelza/ powinowáte gdy w małżeńłtwo łobam [!] w łtępuią *BiałKaz* Kv.

2. *Uwalniać od czegoś* [od czego] (2) :

Zwrot: »rozgrzeszać od kłátwy« [w tym: kogo (1)] [szyk zmienny] (2): Tegoż roku drugi Legat Papielki rzeczony Opizo/ przyiechał rozgrzelzác od kłátwy Swátopelka pod vmowami *BielKron* 361v; *KuczKat* 215. [Cf też znac. 1. »rozgrzeszać od grzechow« *KuczKat* 215 marg.]

Formacje współrdzenne cf GRZESZYĆ.

Cf **ROZGRZESZANIE, [ROZGRZESZANY]**